Samen brengen we de Oosterschelde dichterbij

Communicatie- en educatiestrategie
Nationaal Park Oosterschelde

Nationaal Park Oosterschelde

Inhoud

Inleiding 5

Educatie 8

Communicatie 10

Levende verhaallijnen 13

Van strategie naar uitvoering 18

Bijlagen 19

Tekst en beeld: Nationaal Park Oosterschelde
Maart 2025

Nationaal Park Oosterschelde

Inleiding

Nationaal Park Oosterschelde: het grootste natte Nationaal Park van Nederland. Alweer meer dan 20 jaar geleden, in 2002, werd een gebied van 37.000 hectare door het Rijk werd aangewezen als Nationaal Park. Een van de hoofddoelstellingen was, en is nog altijd het verzorgen van communicatie en educatie. Nationaal Park Oosterschelde vervult, samen met de andere nationale parken in Nederland, een wezenlijke en onmisbare rol in de Nederlandse samenleving met betrekking tot natuur, veiligheid, cultuur, visserij/landbouw en gezondheid. Daarom wordt continu gewerkt aan bewustwording en bekendheid en wordt toekomstgericht ingezet op verdergaande samenwerking binnen het stelstel van nationale parken in Nederland.

We maken het Nationaal Park – het water en het land eromheen – zichtbaar en beleefbaar voor bezoekers en bewoners, zodat zij het gebied in hun hart sluiten en ervoor gaan zorgen. Zo zorgen we voor een langdurige, duurzame en veilige instandhouding van de Oosterschelde en het omringende landschap. Daarin werken we actief samen met alle stakeholders in het gebied. Nationaal Park Oosterschelde is de 'spin in het web' en zorgt voor verbinding tussen de partijen en het opzetten van projecten en activiteiten gericht op bescherming en beleving.

In 2022 ontwikkelden we samen met onze communicatie- en educatiepartners deze strategie. Wie en wat willen we bereiken met onze communicatie en educatie? Welke boodschap willen we overbrengen, welke verhalen vormen de kern van ons Nationaal Park? En wat maakt ons Nationaal Park uniek ten opzichte van andere Nationale Parken in Nederland? Daarover lees je meer in de strategie, die we niet voor niets *Samen brengen we de Oosterschelde dichterbij* hebben genoemd.

We zien deze strategie als levend document. We evalueren onze aanpak en blijven in verbinding met de omgeving. Die omgeving verandert volop en razendsnel: zowel de Zeeuwse, landelijke als mondiale omgeving. Dat maakt dat we drie jaar na dato een tweede versie van onze communicatie- en educatiestrategie hebben ontwikkeld.

Een Zeeuwse ambitie

In onze strategie borduren we voort op de lijnen die landelijk zijn uitgezet rond de communicatie en educatie van Nationale Parken. We vertalen landelijke plannen naar Zeeuwse, met oog voor de lokale situatie en ambitie. Zo kiezen wij ervoor om educatie en communicatie niet los van elkaar te zien, maar als twee onlosmakelijk verbonden instrumenten om onze missie te bereiken. Door met partners over beide onderwerpen na te denken, kan een strategie ontstaan waarin educatie en communicatie met elkaar vervlochten zijn en elkaar versterken.

De communicatie- en educatiestrategie sluit tevens aan op het Ambitiedocument van Nationaal Park Oosterschelde (uit 2022), waarin geschetst wordt waar we de komende vijf tot tien jaar aan willen werken als het gaat om inrichting, ontwikkeling en beheer van het Nationaal Park.

Wat willen we bereiken?

Onze visie is dat alle bezoekers aan Nationaal Park Oosterschelde een bijzondere natuurbeleving meemaken, een unieke ervaring die leidt tot een gevoel van verbondenheid met het park. Want waar je van houdt, daar wil je voor zorgen.

Deze visie concretiseren we in drie doelen:

1. Met onze educatie en communicatie vertalen we de identiteit en unieke eigenschappen van Nationaal Park Oosterschelde naar verhalen en de praktijk.
2. Bezoekers, bewoners en ondernemers hebben kennis van en respect voor Nationaal Park Oosterschelde en onderschrijven het belang van bescherming en behoud van het gebied.
3. Alle betrokken organisaties werken op een constructieve en structurele manier samen. De samenhang in onze communicatie en educatie geeft houvast, vergroot de kwaliteit en versterkt de identiteit van het Nationaal Park.

Missie Nationaal Park Oosterschelde

De bijzondere Oosterscheldenatuur is de basis van alle gebruiksfuncties van en activiteiten in en om Nationaal Park Oosterschelde. Om draagvlak te creëren voor het behoud en de bescherming van de bijzondere natuurwaarden in en rondom de Oosterschelde staat het optimaal zichtbaar en beleefbaar maken van de natuur voor bezoekers en bewoners centraal. Nationaal Park Oosterschelde wil een langdurige, duurzame en veilige instandhouding van de Oosterschelde en het omringende landschap waarborgen en werkt daarom actief samen met alle stakeholders in het gebied.

Voor wie doen we het?

Bewoners
Voor veel Zeeuwen is de Oosterschelde hun achtertuin. Ze zoeken er verkoeling in de zomer en lopen er hun ommetjes. Maar hoe bijzonder en kwetsbaar het gebied is, weten veel inwoners niet. Daarom willen we inwoners meenemen in de verhalen van de Oosterschelde, ze met eigen ogen laten zien hoe uniek de natuur hier is. Door met anderen uit de buurt op pad te gaan, of door met school regelmatig mee te doen aan een activiteit. Zodat al die inwoners hun achtertuin in hun hart sluiten, het belang van beschermen en behouden onderschrijven en inzien hoe natuur, recreatie en economie hand in hand kunnen gaan. Onze speciale aandacht gaat uit naar de kleinste inwoners. Want de liefde voor de natuur wordt van jongs af aan aangewakkerd. Daarom willen we dat ieder kind de weg weet te vinden op het gebied van natuur en kennismaakt met de unieke waarden van het nationaal park.

Bezoekers
Wie aan Zeeland denkt, denkt aan drukke zomers vol toeristen. Maar veel bezoekers komen niet (alleen) bakken op het strand, ze komen ook voor de unieke Oosterscheldenatuur. Voor de rust, om te voet of op de fiets uit te waaien en te ontspannen. Bezoekers komen ook niet alleen in de zomer: het hele jaar door reizen mensen naar onze delta af om vogels te spotten, het onderwaterleven te ontdekken of te eten uit de Oosterschelde. In onze communicatie en educatie zorgen we ervoor dat bezoekers een bijzondere ervaring kunnen meemaken op het gebied van natuur, erfgoed, cultuur en landschap die ze niet elders kunnen meemaken. Ze kunnen de unieke waarden van het nationaal park beleven, er meer over te weten komen én leren hoe ze ervoor kunnen zorgen zodat het gebied behouden blijft voor de toekomst. over te weten komen én leren hoe ze ervoor kunnen zorgen.

Ondernemers
Recreatie- en horeca-ondernemers en jachthavens rond de Oosterschelde hebben een streepje voor. Want of de soep nou lekker is of het bed netjes opgemaakt, hun onderneming staat in een van de mooiste natuurgebieden van Nederland. Ondernemers kunnen het verschil maken. Voor veel bezoekers zijn zij de poort tot het gebied. Ze kunnen gasten informeren over de leukste plekjes, natuurrijke activiteiten aanbieden en samenwerken met gelijkgestemden. Deze ondernemers, verenigd in ons gastheernetwerk, ondernemen in en mét de natuur. Zo ontstaat balans tussen het geweldige landschap dat de onderneming tot een succes maakt en de gasten die ervan blijven genieten.

Educatie

Als we ons verbonden voelen met de natuur, ontstaat de betrokkenheid die nodig is om het verschil te maken. Die verbondenheid ontstaat in zeven stappen. Het begint met nieuwsgierigheid wekken en die nieuwsgierigheid voeden. Vervolgens gaat die nieuwsgierigheid over in verwondering die groeit naar bewondering. En na het wonder van de natuur te hebben ervaren, ontstaat waardering en betrokkenheid. Want waar je van houdt, daar wil je voor zorgen. Ben je eenmaal betrokken, dan zie je dat de natuur geen vanzelfsprekendheid is, dat de Oosterschelde misschien robuust oogt maar vol kwetsbaarheden zit waar we voor moeten zorgen. En die zorg vereist actie.

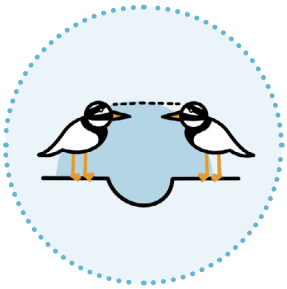

1. Nieuwsgierigheid
wekken en aanwakkeren

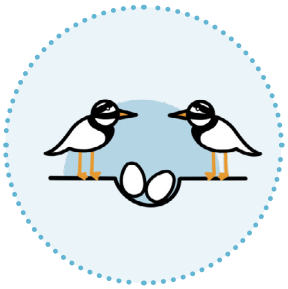

2. Verwondering
oproepen

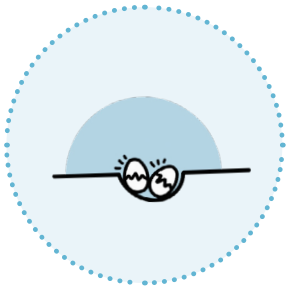

3. Bewondering
laten groeien

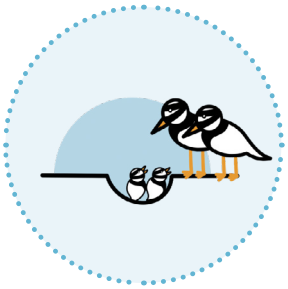

4. Waardering
laten opkomen

5. Betrokkenheid
kweken

6. Bezorgdheid
doen groeien

7. Actie
oproepen

Onze belangrijkste instrumenten om mens en natuur te verbinden zijn beleving en educatie. Dat begint met een zaadje planten in de kindertijd. Het strekt zich uit tot natuur in onze leef- en werkomgeving, vrijetijdsbesteding in de natuur en het bewustzijn dat de natuur bijdraagt aan onze gezondheid. Natuurgidsen, natuurouders en andere vrijwilligers geven hun grenzeloze kennis over de natuur met liefde en plezier door.

Jezelf ontwikkelen doe je niet alleen in je kindertijd. De aangeboren nieuwsgierigheid is enkel het startpunt en loopt vanaf daar je hele leven door. Wat je motivatie om te leren ook is, met de juiste voeding houd je die nieuwsgierigheid levend. In onze educatie beginnen we klein en bewegen we naar steeds groter. We prikkelen met micro-educatie via o.a. social media, waarna mensen mee kunnen met excursies of een cursus kunnen volgen.

De vier V's

Onze educatieve activiteiten bieden ruimte aan vier belangrijke elementen:

1. **Verwonderen**
   Verwondering kan leiden tot nieuwsgierigheid en 'willen begrijpen'. Dit is bij uitstek het vertrekpunt om vol enthousiasme te leren en te ervaren. Een unieke ervaring blijft een leven lang bij. Verwondering wekken is de start van het leerproces, daarna moet het gevoel vastgehouden worden. Wanneer iemand gegrepen is, moet hij de kans krijgen zich te verdiepen en te verbreden.

2. **Vrij zijn**
   Een gevoel van vrij zijn speelt een belangrijke rol bij het beleven van de natuur. Tijd is hierin een belangrijke factor. In de natuur mag en kan je je vervelen. Om dat te kunnen doen, moet je je ook veilig voelen. Dan pas kun je jezelf onderdompelen in de kleuren, geuren en geluiden om je heen. En vind je rust en ontspanning.

3. **Verrijken**
   Een nationaal park bestaat uit bijzondere natuur en bijzonder landschap en erfgoed. Dat gaan bezoekers niet zelf raden, maar daarmee worden ze actief in aanraking gebracht door middel van educatie. De ervaringen van de bezoekers worden verrijkt door toevallige en georganiseerde ontmoetingen. Ontmoetingen met natuur, met erfgoed en met mensen

4. **Verbinden**
   Bij vertrek uit het nationaal park heeft iedere bezoeker iets bijzonders meegemaakt en staat de bezoeker idealiter open voor meer van zulke ervaringen. Iedere bezoeker krijgt demogelijkheid om een volgende stap te zetten in het verdiepen van het opgedane gevoel van in verbinding zijn met natuur. Zo kunnen mensen een passie ontwikkelen/verdiepen die de basis kan vormen voor hun verdere leven.

Een sterk netwerk

In de afgelopen twintig jaar hebben we met veel partners waaronder overheden, terreinbeheerders, ondernemers, NME-centra én vrijwilligers een sterke basis gelegd. Er is een jaarrond activiteitenprogramma met excursies en cursussen, een educatieprogramma voor basis- en voortgezet onderwijs (de 'doorgaande leerlijn') en een netwerk van actieve gastheren (recreatie- en horecaondernemers) die steeds worden bijgeschoold in en over het Nationaal Park. We organiseren pareltjes als de Oosterscheldeweek om een breed publiek in het naseizoen kennis te laten maken met het prachtige gebied. Bewoners leren over hun 'achtertuin' tijdens bewonerscursussen. En als ze écht enthousiast worden, kunnen ze aan de slag als vrijwilliger. Als Natuurouder bijvoorbeeld, of als Natuurgids, of door kustbroedvogels te inventariseren en beschermen in het broedseizoen.

Oosterscheldegidsen

Natuurgidsen spelen een belangrijke rol in het vertellen van het verhaal van Nationaal Park Oosterschelde. Bewoners en bezoekers hangen aan hun lippen als zij vertellen over de fascinerende vogeltrek, de dynamiek van eb en vloed of hun eigen jeugd aan de Oosterschelde. Ze nemen je mee op pad naar de Getijdenbakken, laten je zeewier proeven of speuren mee naar bruinvissen en zeehonden. We koesteren de gidsen die al zoveel ogen openden voor de Oosterscheldenatuur. Tegelijkertijd zien we dat een stevig gidsennetwerk geen vanzelfsprekendheid is en dat daar continu aan gewerkt moet blijven worden.

Communicatie

Educatie en communicatie gaan hand in hand. In onze communicatie vertellen we de verhalen over de Oosterschelde, we maken natuur, cultuur en landschap tastbaar. Als je onze teksten leest, voelt het alsof een gids het aan je vertelt. Laagdrempelig en dichtbij, waarbij je de ruimte krijgt om zelf op onderzoek uit te gaan. Onze verhalen zijn niet ingewikkeld, zwaar of saai, ze leven! In onze communicatie brengen we het netwerk van Nationaal Park Oosterschelde samen. Dat doen we door nu eens een wetenschapper te interviewen, dan weer een boswachter te filmen. Door het verhaal van een ondernemer te vertellen, van een betrokken bewoner, of juist van een leerkracht.

We vertellen niet alleen over het getij, de vogels, het onderwaterleven, de cultuurhistorie en het eten uit de Oosterschelde, we zorgen er ook voor dat je het zelf kunt beleven. Door te vertellen hoe je vogels kunt herkennen, waar de getijdenbakken staan of hoe je een krukel uit z'n huisje kunt laten komen. Ook de kwetsbaarheid van de natuur en je eigen handelingsperspectief komen terug in onze communicatie. In discussies vertegenwoordigen wij de stem van de Oosterscheldenatuur, op een positieve en opbouwende manier en gestoeld op onderzoek. We vertellen wat je zelf kunt doen om de natuur te beschermen en brengen de mensen in beeld die dat al doen. Het strand opruimen, natuurgids worden, nestjes van kustbroedvogels monitoren – er zijn veel manieren om iets terug te doen voor de Oosterscheldenatuur.

Daarbij hebben we extra aandacht voor de randen van de Oosterschelde: het niet te vergeten goud van ons Nationaal Park. Want het Nationaal Park, met een omvang van 370 km², bestaat voor 20 km² uit binnendijkse natuur. Dijken, inlagen, karrenvelden – waar vogels overtijen, bijzondere planten groeien en het verleden in het landschap te lezen is.

Middelen

De verhaallijnen van het Nationaal Park (vanaf pagina 11) geven inzicht in wat ons uniek maakt en waar we graag over vertellen. Verschillende middelen maken het mogelijk om deze boodschap vervolgens uit te dragen naar een breed publiek.

- **Laagdrempelig**
  We gebruiken zo min mogelijk moeilijke woorden en leggen jargon uit. We maken geen content voor de doorwinterde vogelaar, maar voor de enthousiaste beginneling en mensen die net dat beetje extra willen leren.

- **Tastbaar**
  We praten niet hoog over, maar houden het zo concreet mogelijk. Het gaat bijvoorbeeld niet over kustbroedvogels in het algemeen, het gaat over die ene bontbekplevier die broedt op het strandje bij jou in de buurt.

- **Actiegericht**
  In onze content prikkelen we mensen om zelf iets te gaan doen in het gebied of in actie te komen voor een gezonde(re) Oosterschelde. We prikkelen ze om mee te gaan met een excursie, om zelf te onderzoeken of een krab een mannetje of vrouwtje is, of om afval mee te nemen van het strand. We schrijven in actieve vorm en spreken onze doelgroepen rechtstreeks aan.

- **Herkenbaar**
  We hanteren zoveel mogelijk de huisstijl van Nationaal Park Oosterschelde – die aansluit bij de landelijke nationale parken-richtlijnen. In het gebied moet het voor de bezoeker geen verrassing zijn dat hij/zij zich in het Nationaal Park bevindt. De partners sluiten hier zoveel mogelijk op aan.

In verbinding met de omgeving

Nationaal Park Oosterschelde is het kloppend hart van Zeeland. Alle Zeeuwse natuurorganisaties samen vertellen het verhaal van de Zeeuwse natuur (zie kader hieronder). Door campagnes te delen, specifieke gebieden wel of juist niet te promoten en door een eenduidige tone of voice. We werken vanuit het merkhuis dat vanuit De Zeeuwse Natuur ontwikkeld is, waarbij de merkwaarden vindingrijk, robuust, dynamisch, pionieren en uitgesproken de boventoon voeren.

Het verhaal van de Zeeuwse natuur

Zeeland is Land in Zee. Een eilandenrijk waar water nooit ver weg is. Een land vol ruimte en weidsheid. De vergezichten, de wolkenluchten en de eindeloze lijnen van het Zeeuwse landschap geven je een gevoel van rust en oneindigheid. Zeeland is uitwaaien in de wind en opwarmen in de zon; actief genieten op of in het water en rust vinden in de polders.

De ligging op de grens van land en zee, het leven met water in voor- en rampspoed en de sporen van oorlogen hebben geleid tot natuurgebieden en landschappen vol contrast en dynamiek: eb & vloed, zout, zoet & brak, binnendijks & buitendijks, kleinschalig & grootschalig, besloten & open. Van de breedste én smalste stranden met hun rulle duinen tot ruwe schorren en slikken met verdronken dorpen maar ook landschappen met hagen en bloemdijken. Van strekdammen, dijken, kreken, inlagen en keringen tot akkers met vette klei, afgewisseld door pittoreske dorpen.

De Zeeuwse land- en (onder)waterwereld biedt ruimte aan unieke planten en dieren. Vele soorten trekvogels komen hier bijtanken en op verschillende plekken is onze bekende eetbare natuur te vinden, zoals mosselen, oesters en zilte groenten.

In Zeeland koesteren we onze natuur en zijn we ons bewust van de kwetsbaarheid ervan. Onze Zeeuwse volksaard en het leven met ruimte, wind en water vormen onze natuur en landschappen en hoe we ermee omgaan. We versterken en ontwikkelen. Zorgzaam en nuchter, maar ook ondernemend en innovatief.

Kom ervaren wat het leven in een delta betekent en hoe de Zeeuwen hier al eeuwenlang vindingrijk mee omgaan. Ontdek de verrassend verschillende landschappen en wat ze met je doen. Steek eens een dijk over, dompel je onder in de onderwaterwereld of bezoek eens de overkant. Ervaar waar de Zeeuwen zo trots op zijn!

Onderdeel van een familie

Ons Nationaal Park is echter niet alleen belangrijk voor de Zeeuwse natuur, het is ook onderdeel van de familie van Nederlandse Nationale Parken. De Nationale Parken vertellen het verhaal van de Nederlandse natuur en cultuur: ze zijn de meest karakteristieke natuurgebieden van Nederland. Van duinen tot riviernatuur en van heide tot veen; ieder landschap kent zijn eigen geschiedenis en samenspel tussen mens en natuur. Waar op landelijk niveau meer aandacht besteed wordt aan de profilering van Nationale Parken, vertalen wij dit door naar lokaal niveau. We sluiten aan bij de landelijke uitstraling, doen mee aan landelijke activiteiten nemen het verhaal van de Nationale Parken-familie in onze communicatie mee.

Het verhaal van de Nationale Parken van Nederland

Nationale parken zijn de meest karakteristieke natuurgebieden van Nederland. Het zijn plekken waar je geniet van de mooiste natuur en die een thuis zijn voor bijzondere planten en dieren.

Alle nationale parken samen laten de grote diversiteit aan natuur in Nederland zien. Van duinen tot riviernatuur, van bos en heide tot veen. Landschappen die zijn ontstaan door de interactie tussen water en land en tussen mens en natuur. Ieder nationaal park met zijn eigen unieke verhaal en magie, verweven met de regionale geschiedenis en cultuur. En samen één groot essentieel ecosysteem voor heel Nederland en daarbuiten.

In een nationaal park ervaar je wat natuur met je doet. Dat wij mensen onderdeel zijn van natuur. Dat wij natuur nodig hebben maar andersom ook. Want deze bijzondere plekken blijven niet zomaar bijzonder.

In onze nationale parken werken bewoners, ondernemers, terreineigenaren, overheden en andere betrokken organisaties samen aan het versterken, leren en laten beleven van natuur en de daarmee verbonden cultuur. Nationale parken activeren, verbinden en inspireren. Zo dragen ze bij aan een leefbare mooie omgeving én aan duurzame oplossingen voor klimaat, biodiversiteit, water en ruimte. Met een gezonde natuur als uitgangspunt. Omdat we geloven in de kracht en de waarde van natuur. Voor iedereen en altijd!

Levende verhaallijnen

Nationaal Park Oosterschelde is uniek in zijn soort. Een van de grootste Nationale Parken van Nederland, met een continu samenspel van land en water, mens en natuur, eb en vloed. Dit hebben we vertaald in vijf verhaallijnen die de rode draad vormen door het gebied. Naast dat deze verhaallijnen inzicht geven in wat ons Nationaal Park uniek maakt, zorgen ze ook voor houvast in onze huidige communicatie en educatie, en richting in de ontwikkeling van toekomstige projecten.

De verhaallijnen van Nationaal Park Oosterschelde zijn voor en door de partners van het Nationaal Park gemaakt. We willen de inhoud van de verhaallijnen vooral gebruiken om (toekomstige) partners blijvend te inspireren, te activeren en te motiveren. In deze verhaallijnen vinden we elkaar en met deze verhaallijnen raken we onze doelgroepen. Eb en vloed, een zichtbare geschiedenis, leven onder water, vogels en eten uit de Oosterschelde zijn titels van de verhalen die alle partijen binnen het Nationaal Park verenigen.

Maatschappelijke en mondiale thema's

Onze verhaallijnen, waarmee we het verhaal van de Oosterschelde van binnenuit vertellen, gaan hand in hand met ontwikkelingen die van buiten naar binnen komen. Onderwerpen zoals klimaatverandering, zeespiegelstijging en verzilting zijn aan de orde van de dag. Belangrijke onderwerpen die wij via onze verhaallijnen tastbaar proberen te maken, om zo de kwetsbaarheid van onze planeet dichterbij te brengen. Denk bijvoorbeeld aan het in beeld brengen van klimaatschuivers als de kanoetstrandloper en kleine zilverreiger, of exoten als de flamencoplatworm en wakame, die met ballastwater de Oosterschelde in komen. Via deze onderwerpen raken we maatschappelijke thema's zoals natuurinclusieve landbouw, waterveiligheid en de balans tussen ecologie en economie.

Door aandacht te geven aan deze onderwerpen laten we zien dat de Nederlandse natuur, meer dan ooit, kwetsbaar is. Het soms ruige karakter van de Oosterschelde straalt een bepaalde robuustheid uit, maar niets is minder waar. Door ons publiek op een laagdrempelige, tastbare en actiegerichte manier mee te nemen in deze onderwerpen en deze te koppelen aan wat ons Nationaal Park bijzonder maakt, willen we zorgen voor (positief) handelingsperspectief. Dit sluit aan bij de gezamenlijke visie en doelstellingen uit het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur, waar alle natuurorganisaties in Zeeland aan verbonden zijn.

Activiteiten en onderwijs op basis van verhaallijnen

De verhaallijnen (identiteit), kernwaarden en kernboodschap van Nationaal Park Oosterschelde staan aan de basis van onze communicatie en ons educatief aanbod, dat we samen met vele partners ontwikkelen en in stand houden. Want juist het educatief aanbod maakt Nationaal Park Oosterschelde herkenbaar, onderscheidend en aantrekkelijk. Binnen Nationaal Park Oosterschelde onderscheiden we twee verschillende lagen educatie: één gericht op het brede publiek (bezoekers en bewoners) en één gericht op het (basis)onderwijs (bewoners).

Belevingspiramide
Door het inventariseren en in kaart brengen van het educatief aanbod binnen Nationaal Park Oosterschelde maken we gebruik van de belevingspiramide. In de belevingspiramide staan verschillende typen educatieve activiteiten, afgestemd op de vraag van de doelgroep. De piramide bestaat uit drie lagen: top-ervaringen (ofwel, 'magische momenten'), belevenissen (plusaanbod) en basisaanbod. Omdat we binnen het educatieve aanbod van Nationaal Park Oosterschelde onderscheid maken tussen educatie gericht op het brede publiek en educatie gericht op het (basis)onderwijs maken we voor iedere laag belevingspiramides op. De belevingspiramides anno zomer 2022 staan in de bijlage.

Top-ervaringen (magische momenten)
Deze bijzondere en unieke belevingen en producten versterken en bevestigen de identiteit van Nationaal Park Oosterschelde. Het zijn iconische belevingen die je alleen in Nationaal Park Oosterschelde op kunt doen. Iconisch betekent overigens niet per definitie 'groot' of 'groots', maar wél uniek, onderscheidend of authentiek. Dit is het aanbod waarvoor de doelgroep moeite wil doen, ofwel in tijd (reistijd) en/of in bestedingen. In de top van de piramide staan ervaringen die de doelgroep bij wijze van spreken één keer in een leven gedaan moet hebben. Denk bijvoorbeeld aan een verdronken-dorpenexcursie of de onderwaternatuur beleven in een van de getijdenbakken.

Belevenissen (plusaanbod)
Het aanbod in de middelste laag van de piramide sluit goed aan bij de identiteit en thema's van Nationaal Park Oosterschelde, maar is niet uniek voor het gebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een wierenwandeling of een excursie met de boswachter door de inlagen van Noord-Beveland. Excursies met de boswachter heb je in bijna alle gebieden, maar krijgt in ieder gebied een eigen invulling, waarmee wordt ingespeeld op de identiteit en thema's van het gebied.

Basisaanbod
Waar het top- en het plusaanbod in de regel gericht is op een specifieke doelgroep, zijn er vanzelfsprekend ook belevenissen voor het zogenaamde 'brede publiek'. Denk hierbij aan voorzieningen voor activiteiten zoals wandelen en fietsen en de daarbij behorende routes, of aan zoekkaarten die je zelf kunt meenemen. Maar denk zeker ook aan horecagelegenheden, Gastheren van het Nationaal Park die hun gasten net dat extra beetje beleving meegeven. Deze activiteiten zullen de meeste mensen gaan ondernemen wanneer ze een bezoek brengen aan Nationaal Park Oosterschelde. Het op orde hebben van de basis, zoals de recreatieve infrastructuur, is dan ook essentieel.

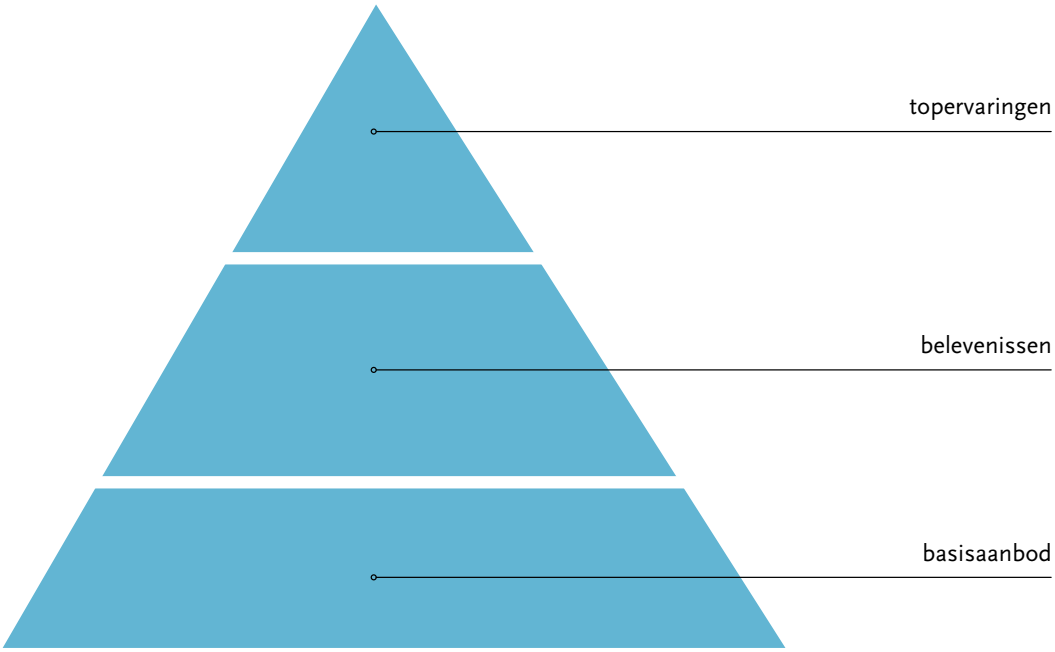

De vijf verhaallijnen

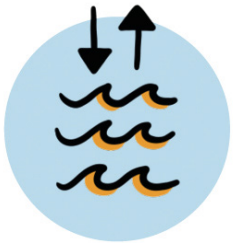

Eb en vloed
Het ritme van de Oosterschelde wordt bepaald door eb en vloed, net zoals jouw ritme wordt bepaald door dag en nacht. Het zoute water van de Oosterschelde stroomt in de eeuwige beweging van het getij op en af.

Zonder stromend water uit de Noordzee geen spectaculair onderwaterleven. Zonder droogvallende platen en slikken geen voedsel voor vogels, en geen rustplaats voor zeehonden. Zonder zout water geen zilte zaligheden, geen vloedplanten, geen bruinvissen.

In ruim zes uur wordt het vloed – het water wordt hoger, daarna wordt het in dezelfde tijd eb – het water wordt weer lager. Bij eb vallen de zandplaten en slikken droog en stromen oude haventjes leeg. Het water stroomt door de Oosterscheldekering de Noordzee in. Dan kun je volop beestjes zoeken aan de strandjes of in de getijdenpoelen, op excursie door schorren en slikken, of de platen afspeuren naar zeehonden en vogels.

Al het leven in en rond de Oosterschelde vaart met het getij. Kwetsbaar leven, waar we goed voor moeten zorgen. Door het verhaal van de Oosterschelde te vertellen, door het Nationaal Park schoon te houden, door slikken en platen in stand te houden en door zo min mogelijk te verstoren.

Zichtbare geschiedenis
Zeeland is land in zee. Als je goed naar de Oosterschelde kijkt, zie je het resultaat van de eeuwenoude interactie tussen mens en zee. De zeedijken en de dammen van de Deltawerken, maar ook binnendijken, vliedbergen en muraltmuurtjes. Je ziet ingepolderde stukken land en land dat weer werd teruggegeven aan het water. Verdronken dorpen vertellen hoe de mens het landschap veranderde, en hoe dat in wisselwerking met de natuur soms rampzalige gevolgen had. Met laag water zie je ze boven het wateroppervlak.

Maar er is meer te ontdekken in het landschap. Langs het water zie je de transportas Oosterschelde –sinds de Romeinse tijd in gebruik. Je herkent dichtgeslibde getijdenhaventjes, steigers en rijke handelssteden zoals Zierikzee. In het binnenland zie je inlagen en karrevelden, en hollebollige weides waar ooit zout veen is afgegraven. Je ziet landbouw door de eeuwen heen, met steeds meer aandachtvoor nieuwe mogelijkheden en voor de bijzondere Zeeuwse natuur.

Nergens tekent het leven met het water – van het verre verleden tot de nabije toekomst – zich zo duidelijk af als in Nationaal Park Oosterschelde.

Leven onder water

De kleuren en dieren doen je denken aan een tropische bestemming: het onderwaterleven van de Oosterschelde is verbluffend mooi en wonderlijk.
Zeepaardjes, zeesterren en garnalen. Mosselen, anemonen en sepia's. Oesters, wieren en krabbetjes. De stroming van het water – door de Oosterscheldekering naar de Noordzee en weer terug – zorgt ervoor dat er steeds vers zout water de Oosterschelde in komt. De Zeeuwse 'rotskust' maakt het onderwaterleven uniek. Op en tussen de stenen krioelt het van het leven.

Snorkel of duik, ga met je schepnet naar de getijdenpoelen of kijk met je buik op de steiger de diepte in. Als je ervaart hoe rijk en bijzonder het leven onder water is, voel je hoe kwetsbaar het is, en dat we er dus goed voor moeten zorgen.

En kijk je na al dat getuur weer boven water, dan zie je ineens een nieuwsgierige kop van een zeehond, de vin van een bruinvis of een paling die nét door een aalscholver uit het water gevist wordt. Zo wordt onderwaterleven soms onverwacht bovenwaterleven.

Vogels

Strandplevieren, rosse grutto's, aalscholvers en eidereenden. Rotganzen, lepelaars, torenvalken en scholeksters. Visdieven, kluten, futen en ijsvogels. Ga zo maar door, honderdduizenden vogels bezoeken jaarlijks Nationaal Park Oosterschelde. Voor veel vogels is de Oosterschelde onmisbaar. Het is een gebied waar ze kunnen broeden, op het strand, tussen de stenen, op of juist achter de dijken. Het is een gebied waar ze hun jongen groot kunnen brengen. Waar ze uit kunnen rusten en bij kunnen tanken, op weg van het noorden naar het zuiden of andersom.

Bij laag water scharrelen de vogels hun maaltje bij elkaar op de drooggevallen slikken en platen. Staat het water hoog, dan rusten ze op en achter de dijken, in brakke moerasgebieden zoals inlagen en karrevelden. Met een scherpe blik en een verrekijker spot je ze zo – op gepaste afstand gewoon vanaf de dijk, op vogelexcursie of met een vaartocht.
De vogels in de Oosterschelde hebben ons nodig. Door broedende vogels en de vogels met jongen te beschermen, zodat ze niet vertrapt of weggejaagd worden. En door de slikken en platen hoog te houden, zodat de vogels genoeg eten hebben.

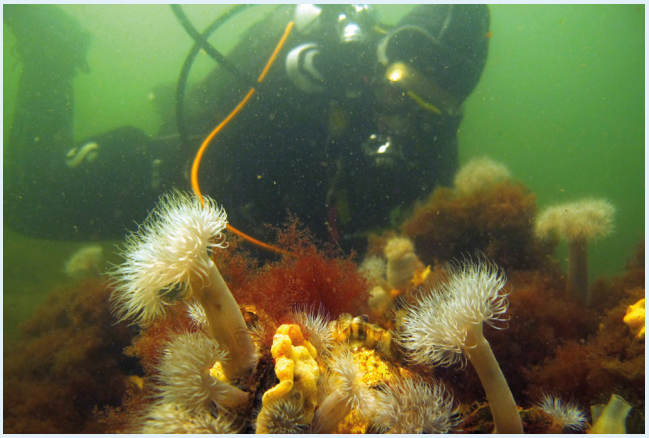

Eten uit de Oosterschelde

Nationaal Park Oosterschelde voedt vele monden. De bruinvis eet jonge haring, de scholekster eet pieren uit het slik en rotganzen eten hun buik vol aan groot zeegras. Ook voor mensen komt er veel lekkers uit het gebied voort. Mosselen, oesters, zeesla, lamsoor, zeekraal, bessenwier, alikruiken en kreeft bijvoorbeeld. Van heinde en verre komen mensen op bezoek voor een bordje Zeeuwse zilte zaligheden.

Ga zelf op pad, ga langs bij de oesterputten in Yerseke, proef bij de lokale horeca of ontdek bij een wierenwandeling of excursie hoe bijzonder al die planten en dieren zijn en hoe je voor ze kunt zorgen. Maar let op: om genoeg over te laten voor de andere Oosterscheldebewoners en de natuur niet te verstoren, kan je niet overal en onbeperkt eten uit de Oosterschelde.

Van strategie naar uitvoering

Met de inzichten die we verkregen hebben door samen met onze partners in te zoomen op wie we zijn, wat we belangrijk vinden en op welke manier we dit willen overbrengen naar ons publiek, maken we de vertaalslag naar uitvoering. Daarbij vormen de bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarden van de Oosterschelde de basis, het vertrekpunt en tevens de randvoorwaarde voor onze communicatie en educatie.

De afgelopen drie jaar hebben inzicht gegeven in het werken vanuit een gezamenlijke Communicatie- en Educatiestrategie. We zien dat steeds meer partners de verhaallijnen omarmen en terug laten komen in hun eigen aanbod. Ook bleken de piramides goed inzicht te verschaffen in waar de witte vlekken in ons aanbod zitten. Hierin hebben we samen met partners al een mooie slag gemaakt – te zien aan de vernieuwde piramides in de bijlage.

We zien mooie kansen en ontwikkelingen op het gebied van communicatie en educatie: een steeds robuustere landelijke familie van Nationale Parken, de UNESCO-erkenning van Geopark Schelde Delta en een groeiende betrokkenheid van bewoners bij het gebied. Tegelijkertijd is er nog volop potentie om te groeien en te versterken: zowel in het gezamenlijke verhaal van alle partners, de verbinding met de omgeving als het vrijwilligersnetwerk.

We staan open voor het verkennen van samenwerkingen en het vormen van nieuwe ideeën en projecten waarmee we ons Nationaal Park naar een hoger niveau kunnen tillen. We zetten ons in om onze partners regelmatig te informeren en inspireren. Dit vormt tevens aanleiding om lopende initiatieven te evalueren en indien nodig aan te passen. Hiermee zorgen we ervoor dat de inhoud van onze communicatie en educatie kwalitatief blijft voldoen aan de wensen van ons publiek.
Dat betekent dat we samen met onze partners de kwaliteitscriteria van ons educatief aanbod bepalen, doorvoeren en uitvoeren. Hiermee zorgen we ervoor dat het Nationaal Park Oosterschelde van ons allemaal is en blijft. En daarmee brengen we samen het Nationaal Park Oosterschelde dichterbij.

Wie doet wat?

We werken vanuit een werkgroep communicatie en educatie, waarin een vaste kerngroep van partners vertegenwoordigd is. Dit zijn in ieder geval de coördinatoren van het Nationaal Park, de terreinbeheerders die actief zijn in Nationaal Park Oosterschelde, een vertegenwoordiger van de NME-centra en de Provincie Zeeland. Taken die bij deze werkgroep belegd zijn:

- Meedenken wat nodig is om Nationaal Park Oosterschelde naar een hoger niveau te tillen;
- Actief sturen in scala van activiteiten, belevenissen en infrastructuur. De opgestelde verhaallijnen vormen hierbij de basis.

Met de werkgroep communicatie & educatie geven we gezamenlijk invulling gegeven aan de kaders die zijn vastgesteld. Op die manier beogen we vanuit inhoud vast te houden aan onze onderscheidende identiteit als Nationaal Park Oosterschelde. Daarnaast houden we een brede groep van communicatie- en educatiepartners betrokken door minimaal één keer per jaar de balans samen op te maken, te evalueren en samen plannen te maken.

Bijlagen

Belevingspiramides activiteiten

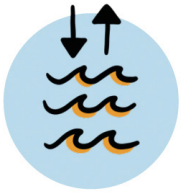

Eb en vloed

Leven onder water

Eten uit de Oosterschelde

Zichtbare geschiedenis

Vogels

Belevingspiramides onderwijs

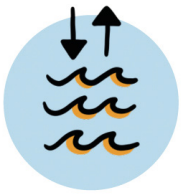

Eb en vloed

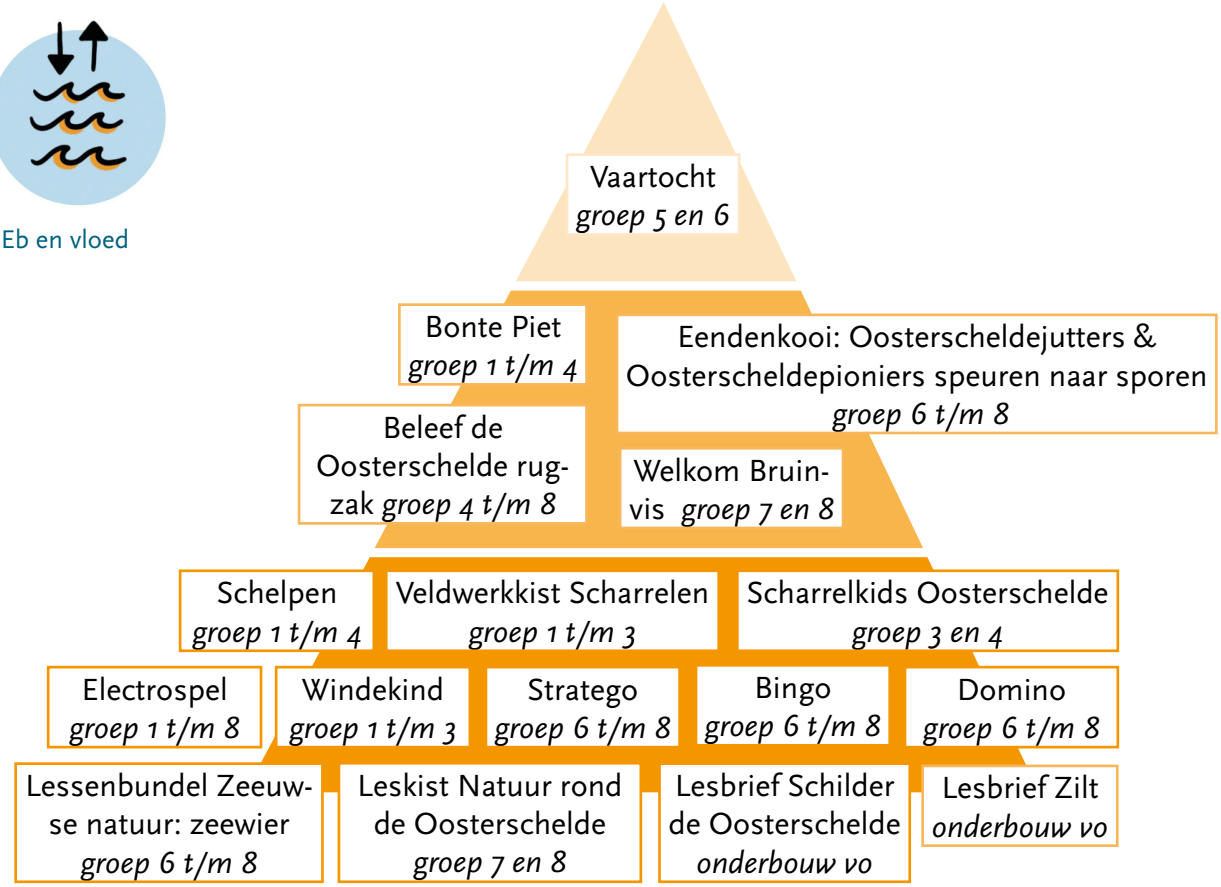

Leven onder water

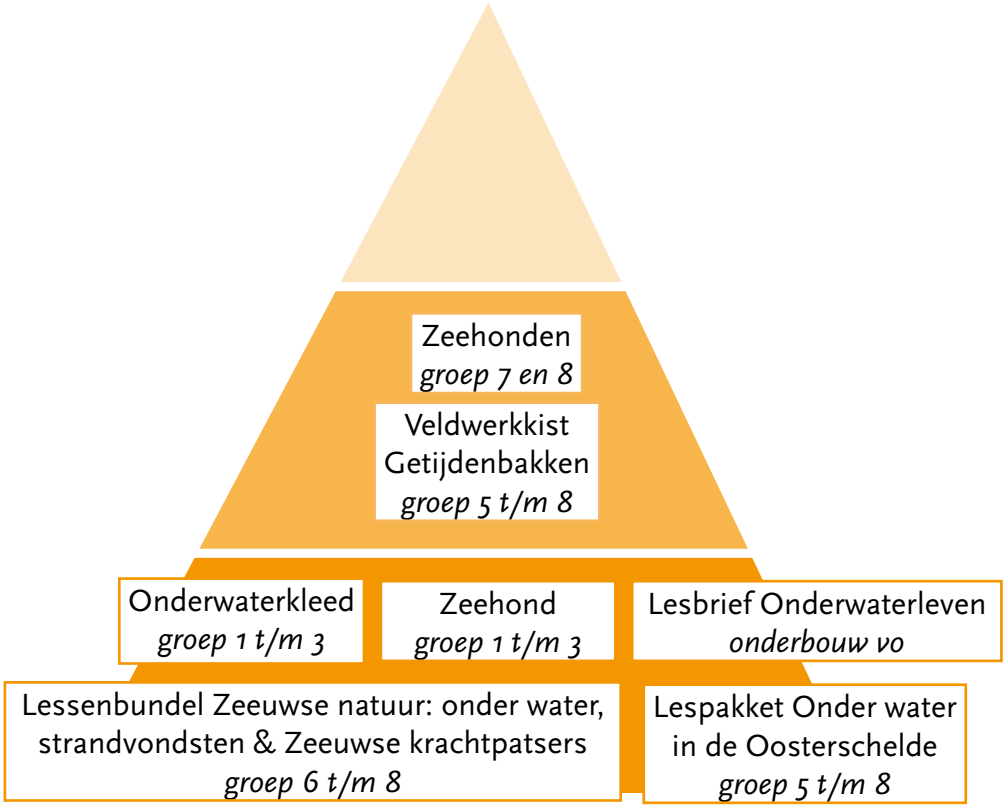

Eten uit de Oosterschelde

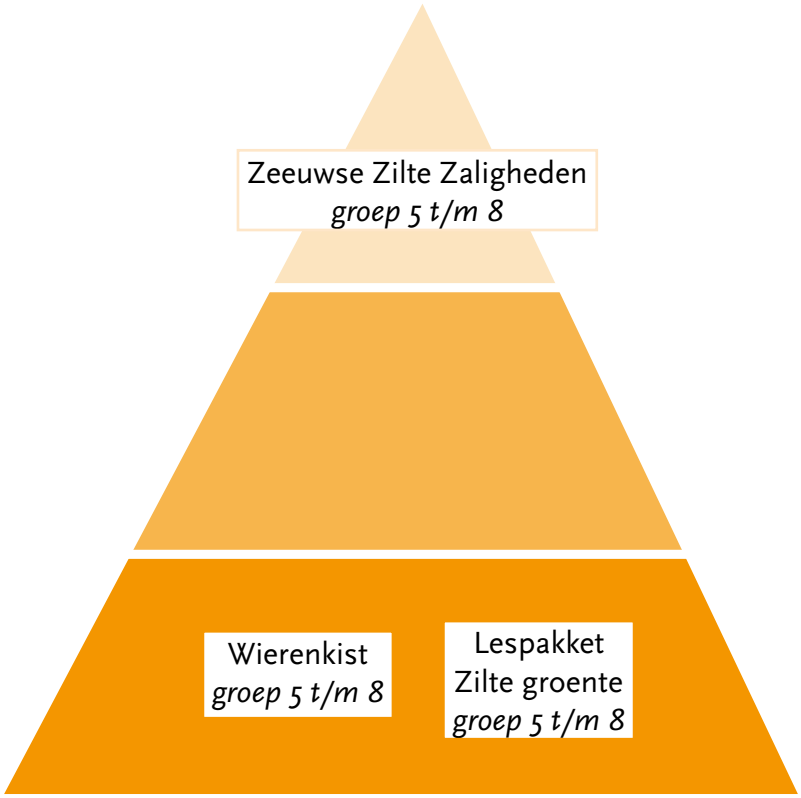

Zichtbare geschiedenis

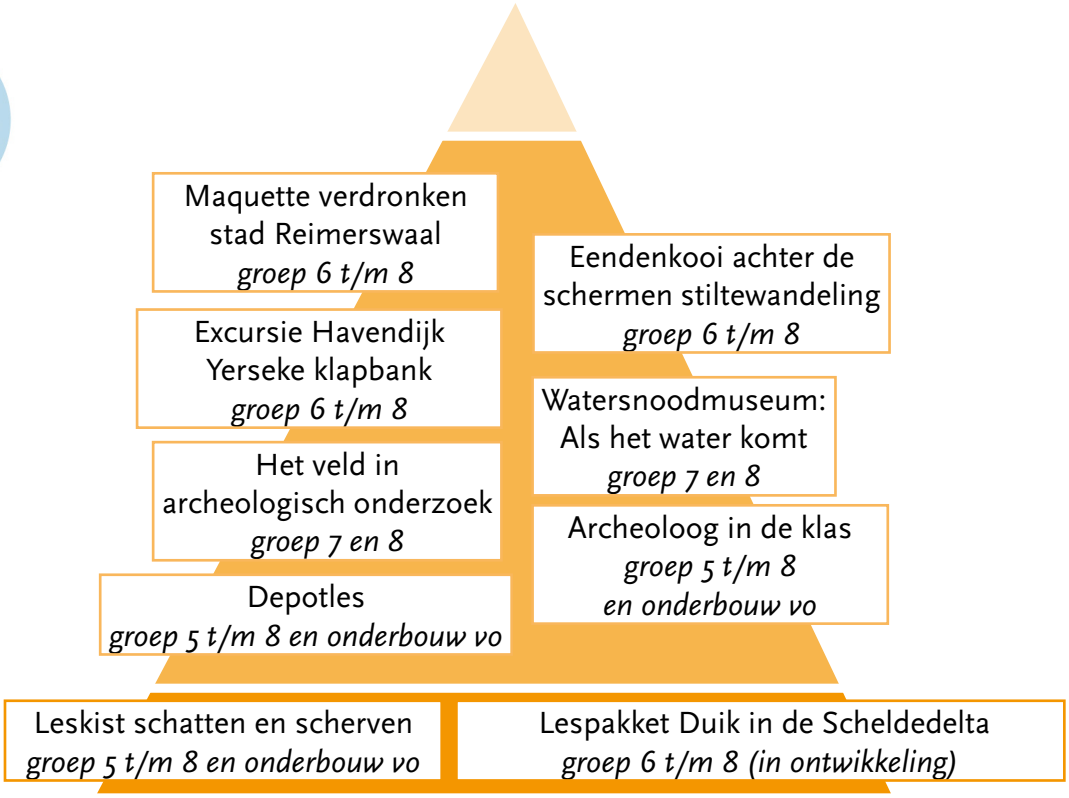

Vogels

Nationaal Park
Oosterschelde